

ערב כמות שהיה, צלצול היה במקדש וכו' מכתשת היתה במקדש וכו', לקיים מה שנאמר אל יתהלל חכם בחכמתו ואל יתהלל גבור בגבורתו, ופירש"י, שחכמתו אינה אלא מקלקלת לפי שכלי מקדש ראשון ע"פ הגבורה נעשו דכתיב הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל כל מלאכת התבנית. והיינו כהמבואר, דגם בעצם עשייתו היה 'ד ה' עלי השכיל'.

ובזה ביאר האבא ז"ל הפסוק כאן, דלכך היה צריך להרוח נבואה לצורך עשיית המשכן, כיון דגם בעצם עשייתו היה היד ה' עלי השכיל.

ועי' בילקוט^{יא} שפירש הפסוק ד'והבית בהבנותו' וגו' (מלכים-א ו, ז), ד'בהבנותו' היינו שנבנה ע"י סיוע ה' בעצם העשיה^{יב}.

[תשס"ה, תשס"ז, תשס"ט]

ורש"י פירש דתירוצ' הגמ' דבכל היכי דמצית למיעבד ניהא ליה - דלעולם לא צמצמו יפה. וממילא לשיטתו כתב דלא גרסינן כאן הפסוק דהכל בכתב. אולם בשיטמ"ק שם (אות א) הביא גירסא דשפיר גרסינן ליה, וז"ל, שאני התם דרחמנא אמר דכתיב הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל והבין, עכ"ל. וצ"ע מהו התירוצ'. וביאר האבא ז"ל, דתירוצ' הגמ' הוא, דהכל בכתב אינו דין שנאמר רק על צורת ומדת המשכן, אלא נאמר אף על עשייתו, דיד ה' עליו בעצם עשייתו, ולכן שפיר היה שייך לצמצם יפה.

וזהו ביאור ד' הגמ' בערכין (י, ב) דאבוב היה במקדש וכו' ומימות משה היה, צוה המלך וציפוהו זהב ולא היה קולו ערב נטלו את ציפוי ויהיה קולו

ולחשב מחשבת [לה, לב].

מובא מר' חיים וואלאזינער לפרש בזה, דכפי המחשבה שהיתה לכל אחד בהתרומה שנתן - כן נתנה בצלאל בתוך המשכן. דמי שלא נתנה במחשבה טובה כ"כ, השתמשו בזה לשאר הכלים וכו', ומי שנתנו במחשבה זכה וברורה, השתמשו בזה להארון וכו', וזהו הפירוש ב'לחשב מחשבת', שהרי צריך לראות המחשבות של כל אחד שתרום. דבאמת^{יג} בהמשכן יש כמה חלקים שקדושתן

ריא. הוספה זו משנת תשס"ט.

ריב. א"ה, עי' בילקוט מלכים (א' קפב) ועי' מש"נ לקמן בפרשת פקודי (לט, מג).

ריג. הוספה זו מנוסח תשס"ה.

ישיבות הם הם האשמים בכך [זיי זיינען שולדיג] - שהם אלו שהרגילום לכך... שמעתי מהאבא שכהיום העיקר מה שרוצים הוא ה'שפיטאל'ר^י, ורק מפני שאי אפשר ל'שפיטאל' בלא 'קראנקע'ר^{טו}, לכן נותנים שם ה'קראנקע' - בכדי שיהא עליו שם 'שפיטאל'!... וכן ב'קאפעלוש'ר^{טו}, דהיום העיקר מה שרוצים הוא ה'קאפעלוש', ורק מאחר שבלא האדם שלובשו אינו כלום, לפיכך נותנים האדם תחתיו - בכדי שיהא עליו שם 'קאפעלוש'!... אני זוכר בישיבה אחת שכבר עשו חנוכת הבית^{ר"ז} [עם כל ה'טראסק' כמו שעושין היום!], וכעבור עשר שנים לערך או יותר בא רב אחד מאמעריקע [ואיני רוצה להזכיר השמות, מי הרב ומי הישיבה], ועשו בהישיבה חשבון שתהיה הכנסה גדולה אם יכבדוהו, וממילא עשו פעם נוספת הנחת אבן הפינה! שהרי שייך להיות הרבה 'אבן הפינה'ס!...^{ר"ח}

ונראה דכביאור ר' חיים וואלאזינער מדוייק בתרגום יונתן לעיל פרשת כי תשא (לא, ד), יעו"ש דכתב עה"פ 'לחשב מחשבת' - 'למיחשב

חלוקה, שהיו מקומות שקדושתן יותר ממקומות אחרים, וכפי כוונתו הטהורה של כל אחד כך גם היה נקבע לאיזה מקום ישמש.

ואמר ר' חיים וואלאזינער שכן הוא גם בנדבות שנותנים להישיבות, דמי שנותן במחשבה טהורה לגמרי, הקב"ה מסבב שכסף זה הולך לה'ישיבה-מאן' בעצמו, ומי שנותן במחשבה פחות טהורה, הקב"ה מסבב שכסף זה הולך לבנין הישיבה והשולחן והסטנדר, ומי שנותן במחשבה אף פחותה מזו - הולך הכסף להמשולח שאוסף כסף עבור הישיבה ולהסוס ועגלה שעמו. ואף שכולם צרכי תורה הם, וכולם נצרכים, מ"מ רק מי שנותן במחשבה זכה לגמרי יסבב הקב"ה שכספו ילך למקום הטהור ביותר בהתורה, דהיינו ה'ישיבה-מאן' בעצמו. אך כהיום חושבים שבנין הישיבה יותר חשוב מן ה'ישיבה-מאן' בעצמו!... פעם אמר האבא ז"ל, דהנה הראשי ישיבות אומרים דהסיבה שהם בונים בניינים הוא מפני שהעולם אינם נותנים כסף להישיבות עצמם, ונותנים כסף רק לבניינים, אבל באמת הראשי

ריד. 'בית חולים'.

רטו. 'חולים'.

רטז. 'כובע'.

ריז. א"ה, לכאור' צ"ל הנחת אבן הפינה.

ריח. עד כאן מנוסח תשס"ז. מכאן ואילך הוא מהוספת תשס"ה.

ושריה בגוים אין תורה, דמשבטלה השראת השכינה אין תורה. וזהו עיקר מעלת השראת השכינה, מה שיש שכינה יתירה על לימוד התורה, ולפיכך זהו עיקר החסרון, שאין שכינה יתירה על זה... וכן פירש הגאון², דלכן אומרים 'שיבנה ביהמ"ק במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך', מכיון שהתורה תלויה בבנין ביהמ"ק.

וכן מבואר בגמ' תמיד (לב, ב), דאפילו אדם אחד שיושב ולומד תורה בלילה, שכינה כנגדו. ועי' בגמ' יומא (כח, ב) דלפי שהיה אברהם זקן ויושב בישיבה משו"ה היה יכול לכוון השעות, וביאר הר"ח שם 'כלומר שכינה עמהם'. והיינו דע"י שהיה זקן ויושב בישיבה היתה השכינה עמו.

ברעיוניהון, ואם קאי על בצלאל הול"ל למחשב ברעיוניה, ובהכרח דקאי על מחשבות האנשים שתרמו. ובאמת כן מדויק בהמשך הפסוקים שם, דכתיב בתר 'לחשב מחשבת' - 'לעשות בזהב ובכסף ובנחשת ובחרשת אבן למלאת ובחרשת עץ לעשות בכל מלאכה' (שם פס' ד-ה), והיינו דהוצרך לה'לחשב מחשבת' בכדי לידע היכן להשתמש ולהניח כל הדברים הללו.

והנה כל תנאים אלו היו בכדי להביא השראת השכינה. ומבואר במדרש פרשת תרומה³ שעיקר השראת השכינה הוא שהקב"ה מלמד תורה לעמו ישראל [ואכן הקב"ה הוא המלמד תורה לישראל, כמו שאומרים בברכת התורה, וכן כתיב (משלי ב, ו) 'כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה'], ולכן כתיב (איכה ב, ט) 'מלכה

ויאמרו אל משה לאמר מרבים העם להביא מדי העבודה למלאכה אשר צוה ה' לעשת אתה, ויצו משה וגו' ויכלא העם מהביא [לו, ה-ו].

היינו דכל המצוה היה להביא לצורך המשכן, ומכיון שכבר לא היה צורך ליותר, שוב לא היה מצוה. והיה אפשר לומר באופ"א, דהוא עפ"ד הגמ' במנחות (פא, א) דאין מפרשין לכתחלה למותרות. אך זה אינו, דהרי זהו רק

ריט. א"ה, עי' שמו"ר לג, א, ושם ז.

רכ. א"ה, עי' פירוש הגר"א לשיר השירים (ו, ד).